



Värmdö kommun

134 81 Gustavsberg

[08-570 470 00](tel:08-57047000)

varmdo.kommun@varmdo.se

www.varmdo.se

Krisberedskapsplan 2023 – 2026.

Diarienummer: 2023KS/0567- 5

Beslutsdatum: 2023-10-04

Ersätter styrdokument: Strategisk plan för
krisberedskap 2019KS/1163

Beslutsnivå: Kommunfullmäktige

Reviderat:

Ansvar: Kommundirektören

Uppföljning: Årligen



1. Inledning

Denna krisberedskapsplan är kommunens övergripande styrdokument för inriktning och övergripande mål för krisberedskapen. Den tar sin utgångspunkt i de erfarenheter och analyser som gjorts av arbetet den senaste mandatperioden, omvärldsutveckling och arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser under vårvintern 2023. I kommunens mål och budget för 2023 – 2026 anges också behovet att på lång sikt säkra samhällsviktig verksamhet, kraftsamla och säkerställa investeringsutrymme.

Krisberedskapsplanen svarar också på de krav som ställs i ”Lagen om extraordinära händelser” att ”kommunen ...med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser.” I överenskommelsen som finns mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), förtydligas vad en plan bör omfatta.¹

Planen ska ses i sitt sammanhang med övriga styrdokument för säkerhet och krisberedskap.

1.1 Syfte

Syftet med denna plan är att ange kommunens övergripande styrning och mål för arbetet med krisberedskapen under mandatperioden. Den syftar också till att klargöra roller, ansvar och uppgifter före, under och efter en samhällsstörning och vid höjd beredskap.

1.2 Mål

Värmdö kommun ska fortlöpande stärka kommunens krisberedskapsförmåga att förebygga och hantera kriser i kommunen och bidra till samhällets motståndskraft i samverkan med andra.

I kapitel tre ”Inriktning och prioriterade områden” konkretiseras denna övergripande

¹ Lagen om extraordinära händelser (2006:544) 2 kap. 1 § samt Överenskommelse om kommunernas krisberedskap MSB 2018-09779 och SKL 18/03101 samt MSB 2022-15507 och SKR 2022/00754 (de senare avser förlängning för 2023)

målsättning.

1.3 Roller och ansvar

1.3.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har det yttersta ansvaret genom att i beslut möjliggöra krisberedskapsarbetet och planeringen inför höjd beredskap.

1.3.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har ansvarar för samordning och uppföljning av kommunens övergripande krisberedskap och interna säkerhetsfrågor. Enligt lag har kommunstyrelsen ansvar för ledningen av kommunens del av det civila försvaret.

1.3.3 Krisledningsnämnd

Krisledningsnämndens ansvar gäller vid extraordinära händelser och kallas samman för att fatta nödvändiga beslut. Krisledningsnämnden ska till kommunfullmäktige anmäla sina beslut. Detta regleras i gällande reglemente för krisledningsnämnden.²

1.3.4 Nämnder och bolag

Nämnder och bolag inom kommunkoncernen är inom sina verksamhetsområden ansvarig för planering och organisering av sin krisberedskap och civila beredskap. De ska utarbeta och anta nödvändiga lokala planer samt delta i utbildnings- och övningsverksamhet. Detta ska samordnas för att möjliggöra så god effekt och hushållning som möjligt.

1.3.5 Storstockholms brandförsvarsförbund

Räddningstjänsten som verksamhet är en del av samhällets krisberedskap och räddningstjänstorganisationen är nödvändig och mycket viktigt för att hantera samhällsstörningar.

² Reglemente för krisledningsnämnden 2022KS/1430

Kommunen har sedan länge överlåtit till kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret (SSBF) att för Värmdö kommuns räkning fullgöra de uppgifter som är obligatoriska för kommunen att utföra.³

SSBF har ansvaret för räddningstjänst vid brand eller nödläge. De har också ett förebyggande arbete för att minska antalet bränder och olyckor. De har också ansvar för räddningstjänst under höjd beredskap. I Värmdö kommun finns också räddningsvärn i skärgården som är en del av SSBF:s beredskap.

En fortlöpande dialog och samverkan sker på övergripande nivå tillsammans med övriga medlemskommuner och deras beredskaps- och säkerhetsfunktioner. Arbetet med återuppbyggnaden av civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap diskuteras även i denna samverkan.

1.3.6 Fristående utförare

I de fall kommunens verksamhet fullgörs av fristående utförare, ska mål och inriktning i denna plan tillgodoseas i de avtal som upprättas.

1.3.7 Kommundirektören

Kommundirektörens roll och ansvar framgår i gällande instruktion och i beslutad krisledningsorganisation.

1.3.8 Beredskapsfunktioner

Kommunen har dygnet runt en beredskapsfunktion som omedelbart efter larm aktiverar de verksamheter som är aktuella. Beredskapsfunktionens roll utvecklas i krisledningsorganisationen styrande dokument.

1.3.9 Samverkan Stockholmsregionen (SSR)

Värmdö kommun är en aktiv part i Samverkan Stockholmsregionen. Detta innebär att kommunen är med och finansierar den gemensamma samverkansplattformen samt förbinder sig att arbeta aktivt och upprätthålla ett antal krisberedskapsförmågor.

³ Detta gäller främst lag (2003:778) om skydd mot olyckor, lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor samt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Medverkande är Länsstyrelsen, länets samtliga kommuner samt ett antal andra viktiga samhällsaktör som polis, räddningstjänst, regionen och Försvarmakten, till antalet totalt 37.⁴

1.4 Bistånd

Kommunen får på begäran lämna hjälp till andra kommuner och regioner som drabbats av en extraordinär händelse i fredstid. Om så sker har kommunen rätt till skälig ersättning av den andra kommunen eller regionen.

Kommunen är skyldig att hjälpa andra kommuner eller regioner till följd av krigsskada eller andra utomordentliga förhållanden som orsakats av krig eller krigsfara. Omfattningen av detta beslutas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Kommunstyrelsen ansvarar för ovanstående och därtill för planeringen för att kunna ta emot bistånd från andra kommuner eller regioner om så skulle behövas.

1.5 Rapportering och kostnadsuppföljning

Vid en samhällsstörning som omfattar en aktiverad krisledning ska detta dokumenteras. Om det är en aktiverad krisledning inom en förvaltning ska krisledningsarbetet rapporteras till kommundirektören eller till den som kommundirektören utser.⁵

Vid en samhällsstörning ansvarar kommundirektören för att kommunstyrelsens ordförande hålls fortlöpande informerad. Detsamma gäller om krisledningsnämnden är aktiverad och samhällsstörningen anses vara en extraordinär händelse.

Kommunstyrelsen har en skyldighet att vid en extra ordinär händelse ge länsstyrelsen lägesrapporter och information om händelseutvecklingen.⁶

⁴ Se mer på samverk.eu. Även ”Gemensam målbild 2023 – 2026 – Samverkan Stockholmsregionen”

⁵ Samhällsstörning används för att visa att krisledning också aktiveras även om det inte anses som en extra ordinär händelse och krisledningsnämnden aktiveras. Begreppet extra ordinär händelse används endast för att tydliggöra att en kommun eller region öppnar upp de möjligheter som finns i Lagen om extraordinära händelser.

⁶ Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i

Kostnader för samhällsstörningar ska redovisas enligt de riktlinjer som kommundirektören fastställt.

2. Organisation vid samhällsstörning

En samhällsstörning ska, enligt principerna om ansvar, likhet och närhet, hanteras av ansvarig organisation. Funktionen ska upprätthållas på liknande sätt som vid normala förhållanden och hanteringen av störningen ska ledas och åtgärdas så nära händelsen som möjligt och av den drabbade verksamheten. Det innebär att kommunens verksamheter, oavsett driftsform, har ett stort ansvar vid en händelse.

Beslut om eskalering och aktivering av den centrala krisledningen fattas av kommundirektören eller av dennes ersättare. Till stöd i detta finns beredskapsfunktionen.

2.1 Kontor och bolag

På kontorsnivå är det respektive kontorschef, som inom ramen för kontorets ansvarsområde, har det operativa ansvaret för att förebygga och hantera samhällsstörningar samt planera för hur den kan upprätthållas under svåra förhållanden. Kommunkoncernens bolag reglerar ansvar inom sig.

2.2 Centrala funktioner

2.2.1 Central krisledning

En central krisledning (CKL) ska finnas i kommunen och beslut om dess organisation och befogenhet fattas av kommundirektören. Den centrala krisledningen kallas samman utifrån de behov som finns. Om krisledningsnämnden sammanträder är CKL nämndens centrala tjänstemannastöd.

fredstid och höjd beredskap.

2.2.2 Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden ska fullgöra lagstadgade uppgifter under extraordinära händelser i fredstid. Dessa uppgifter avser exempelvis befogenhet att fatta beslut om att hela eller delar av en nämnds ansvarsområde eller beslut i andra brådskande ärenden som avser den extraordinära händelsen.

Krisledningsnämndens ledamöter, organisation och befogenheter framgår av gällande reglemente.⁷

2.2.3 Central krisledning och stabsstruktur

Kommunen ska i hela organisationen utgå från den gemensamma stabsstruktur och bemanning som finns beslutad i den centrala krisledningen. Strukturen ger möjlighet att anpassa stab och bemanning utifrån kontoret eller bolagets ansvarsområde. Den beslutade Centrala krisledningen omfattar aktivering av funktioner som POSOM (Psykiskt och socialt omhändertagande), Nödvattenförsörjning och frivillig resursgrupp.

3. Inriktning och prioriterade områden

3.1 Risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetsplanering

En fortlöpande och viktig cirkulär process i krisberedskapsarbetet är arbetet med kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA). RSA ska stärka kommunens förmåga att förebygga och hantera samhällsstörningar inom kommunen. Det är också en viktig del i verksamheternas omvärldsanalys då analysen ger inblick i risker som kanske inte bedöms som lika aktuella i vår kommun men som mycket väl kan påverka indirekt. Exempelvis större olyckor i vårt närområde.

Framst syftar RSA-arbetet till att ge samtliga verksamheter ett underlag till sin planering att arbeta med förbyggande åtgärder för att minska sårbarheter och risker

⁷ 2022KS/1430

samt att förbereda hantering av en störning om den skulle inträffa. RSA ger också ett underlag för att på en övergripande nivå ange en kommunövergripande prioritering.

Arbetet med RSA har inletts med arbetsmöten med samtliga kontor och med bolag inom kommunkoncernen. Utifrån dessa analyser har en första sammanställning gjorts som presenterats förvaltningsledningen. Därefter har en sammanställning gjorts och en slutlig analys presenterats förvaltningsledningen och beretts enligt beslutad ärendeberedningsprocess. En del av RSA är öppen för att ge inblick i kommunens säkerhetsarbete. En del är belagd med sekretess och är ett internt arbetsmaterial för kommunen.

Under mandatperioden ska RSA hållas aktuell och en övergripande uppföljning ska ske 2025.

En god kontinuitetsplanering är avgörande för förmågan att hantera samhällsstörningar, detta för att på bästa sätt kunna möta störningar i fundamentala beroenden som el, vatten, livsmedel men också avseende på personalförsörjning och elektronisk infrastruktur och informationssystem. Arbetet med att upprätthålla en för verksamheten aktuell och av medarbetarna känd kontinuitetsplanering är av högsta prioritet.

3.2 Geografiska områdesansvaret

Värmdö kommun har det geografiska områdesansvaret på lokal nivå. Det innebär att kommunen har ansvar för att samordna insatser inom kommunens område. Det gäller den egna verksamheter men också med privata aktörer och organisationer i civilsamhället. Kommunen ska också möjliggöra så att samordning av information kan ske.

Kommunens geografiska område är utmanande i det att det omfattar både tätort med stor pendling till övriga delar av huvudstadsregionen samt en stor skärgård som sommartid lockar sommarboenden och gäster. Detta ställer krav om goda lokala kontakter för att möjliggöra ett bra förebyggande och ett aktivt agerande vid störningar.

Kommunen ansvarar för att upprätta en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) för möjliggöra att samordning av de olika aktörerna kan genomföras. En sådan funktion innebär inte någon inskränkning i ansvaret som varje aktör har för sin verksamhet utan är ett stöd för att gemensamt kunna samordna insatser och på så sätt förbättra den gemensamma förmågan att hantera en samhällsstörning.

Under perioden ska kommunen utveckla ISF-funktionen så att fler aktörer i civilsamhället, privata utförare och företag i kommunen involveras. Det ska syfta till att öka kommunens lokala krisberedskapsförmåga men också den långsiktiga uppbyggnaden av kommunens civila beredskap och därmed totalförsvaret.

3.3 Krisledningsorganisation

Kommunens krisledningsorganisation syftar till att ge möjlighet att på bästa sätt samordna och möta en kris med alla de resurser som finns tillgängliga. För att möjliggöra detta krävs en bemannad, övad och kompetent organisation.

Utmaningarna i samband med Covid-19 pandemin och Ukrainakriget har gett mycket kunskap och erfarenheter som nu ska tas tillvara för att bygga en krisledning som inte bara klarar allvaret i den aktuella händelsen utan också kan verka proaktivt för att klara ytterligare påfrestningar samtidigt.

Krisledningsorganisationen ska baseras på de principer som MSB rekommenderar och som ger kompatibilitet med regionens samordning inom SSR, polis, räddningstjänst och försvar.

Inom krisledning är en fungerande kriskommunikation avgörande för att upprätthålla förtroende för vidtagna åtgärder och nå önskade resultat. En kriskommunikationsplan ska beslutas och vara en viktig del att förankra vid övningstillfällen och utbildning.

Krisledningsorganisationen beslutas av kommundirektören och ska övas varje år.

3.4 Civilt försvar

Totalförsvaret består av militärt försvar och civilt försvar. Sveriges civila försvar ska värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla en nödvändig försörjning samt bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat

angrepp eller krig i vår omvärld. Värmdö kommun, är liksom alla kommuner, en del av det civila försvaret. Kommunens arbete med krisberedskapen för fredstida kriser och insatser för det civila försvaret och höjd beredskap är ömsesidigt stärkande och ska ses som en helhet, den civila beredskapen.

Kommunen ska möta de krav som ställs och vidta de förberedelser som behövs för verksamhet under höjd beredskap – kommunens beredskapsförberedelser.

Planeringen ska avse den verksamhet som ska bedrivas under höjd beredskap samt krigsorganisation och dess bemanning. Kommunens planering och prioritering ska beakta den regionala planeringen hos länsstyrelsen och prioriteringar inom staten.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för beredskapsförberedelserna. Nämnder och kommunkoncern är ansvariga för att egen planering och organisering sker i enlighet med kommunstyrelsens anvisningar. Beredskapsförberedelserna ska utvecklas under perioden.

Ett särskilt kommunövergripande nätverk för civil beredskap ska skapas. Nätverket ska vara ett stöd till kommunstyrelsen och kommundirektören i frågor om civil beredskap. Nätverket ska verka för att synergier kan skapas mellan samtliga aktörer inom kommunen. Nätverket ska också ha ett ansvar att vara aktiv avseende uppföljning av RSA, löpande följa upp effekter av insatser och säkerställa koordinering av övergripande projekt.

Säkerhetsskydd

Planering som genomförs inom totalförsvaret kan röra Sveriges säkerhet.

Kommunen blir därför succesivt mer ansvarig för hantering av säkerhetskänslig information. Säkerhetsskydd handlar om att genom förebyggande arbete skydda säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota den säkerhetskänsliga verksamheten. I säkerhetsskydd ingår också att skydda säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Säkerhetsskyddsanalysen är kommunens normerande styrdokument för säkerhetsskyddsarbetet och beslutas enligt lag av kommundirektören.

Kommundirektören och säkerhetsskyddschefen informerar kommunstyrelsen fortlöpande om säkerhetsskyddsfrågor.

Skyddsrum och skyddade utrymmen

Kommunen har i sina fastigheter ett antal befintliga skyddsrum. Skyddsrum finns också i många av de fastigheter som Värmdö bostäder äger och även i privata fastigheter.

Skyddsrum får användas för annat ändamål men ska ställas i ordning inom 48 timmar. Som komplement har staten också inventerat det som benämns skyddade utrymmen.

Skyddsrum och skyddade utrymmen är en kollektiv tillgång. Kommunen ska som fastighetsägare fortsätta arbetet med att vidmakthålla skyddsrummens standard och funktion och om så också ges i uppdrag delta aktivt för att ytterligare bidra med fler skyddsrum eller skyddade utrymmen.

Krigsorganisation och dess bemanning

Kommunen ska ha en beslutad och för verksamheten känd krigsorganisation. Av krigsorganisationen ska framgå vilken organisation som ska gälla vid höjd beredskap och vilka roller inom kommunen som krigsplaceras. En fungerande krigsorganisation ska bidra till att kommunen fungerar vid höjd beredskap. Den nödvändiga bemanningen är också ett stöd i arbetet med att säkerställa nyckelresurser också i fredstida kriser. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för samordning och uppföljning.

3.5 Utbildning och övning

Utbildning och övning är grundläggande för att bygga beredskap och stärka organisatoriska förutsättningar liksom medarbetare och förtroendevaldas färdigheter att nå resultat och fatta väl avvägda beslut.

Kommunen ansvarar för att berörda funktioner och medarbetare erbjuds utbildning. Förtroendevalda och tjänstemän ska ha grundläggande kunskaper om författningar och styrning som gäller under höjd beredskap. För att höja medvetenheten hos invånare i stort ska samarbete med frivilliga försvarsorganisationer utvecklas och möjligheten att utnyttja centrala initiativ ska tas tillvara.

Utbildning och om totalförsvaret ska ingå i kommunens övnings- och utbildningsplan som kommundirektören fattar beslut om.

3.6 Försörjningsberedskap - inledande arbete

En god försörjningsberedskap är avgörande för det civila försvaret och grunden för det ligger i att i fredstida samhällsstörningar också klara av längre avbrott av nödvändig försörjning av varor och tjänster. Försörjningsberedskap är ett omfattande begrepp och målet med det här delkapitlet är att föra in begreppet i stort och lyfta några första inledande områden för utveckling under perioden. Försörjnings-beredskapen kommer sedan fortsatt beröras i sin helhet i kommunens beredskapsförberedelser.

Livsmedel och dricksvatten

Normalt fungerar livsmedelsförsörjning och vattenleveranser utan avbrott.

Livsmedelsverket gör för den närmaste perioden bedömningen att det inte finns någon generell risk för brist på livsmedel i Sverige. Däremot kan det uppstå kortsiktiga och oväntade situationer som innebär störningar i leveranser. För att möta detta ska målsättningen under perioden vara att bygga en beredskap avseende livsmedelsförsörjning för att klara en period med stora avbrott i den dagliga livsmedelsförsörjningen. Omfattning på framtida lager och andra åtgärder ska styras av de rekommendationer som ges av centrala myndigheter. Detta ger både styrka i fredstida kris som god grund för de krav som kommer tydliggöras för livsmedelsberedskapen vid höjd beredskap.

Värmdö kommun har goda förutsättningar att klara vattenförsörjning vid en nödsituation. Utsättning av nödvatten är övad och nödvattenplanen ska uppdateras. Inriktningen för perioden ska vara att ytterligare stärka organisation och möjligheter att involvera civilsamhället att vidta åtgärder för en nödvattenförsörjning i närområdet. Vidare ska beredskap och möjligheter för ytterligare verksamheter gås igenom.

Kritisk utrustning

Den kritiska situationen under pandemin 2020 – 2022 avseende skyddsutrustning gav erfarenheten att det är viktigt att upprätthålla lager för en första kritisk fas avseende skyddsutrustning för 1 – 2 månader. Medicinsk skyddsutrustning är ett kritiskt område där lagerhållning behövs men det kan också gälla andra tjänster där utrustning och reservdelar är av kritisk betydelse om leveranser snabbt uteblir. Behoven kan snabbt förändras och oavsett område måste verksamheter inom

kommunen, tillsammans med stödfunktioner som inköp och säkerhet, samt nätverk inom kompetensområdet, fortlöpande upprätthålla omvärldsanalys om hotande brist på produkter och även underhållstjänster.

Reservkraft

Samhällets beroende av el är en tydlig sårbarhet vi har i Sverige. Elen är en grundläggande förutsättning för att upprätthålla tillgängligheten till digitala informationssystem, telefoni, måltidsverksamhet, skolundervisning osv.

Kommunen ska under perioden metodiskt utveckla på vilket sätt reservkraften på bästa sätt förstärks i kommunen och i arbetet ska den långsiktiga nationella målbilden om försörjningsberedskap och krav om kommuners beredskapsförberedelser beaktas. Utifrån barnens behov vid en kris är skolans behov av reservkraft prioriterat samt behov inom vård- och omsorg.

Kommunen fortsätter också att delta och följa den nationella inriktningen för energiförsörjning och styrelspaneringen.

3.7 Frivillig resursgrupp, civilsamhället och näringslivet

Sedan många år har Värmdö och Nacka kommun ett etablerat samarbete med Nacka Värmdö Räddningssällskap (NVRS). NVRS är förutom en resurs vid samhällsstörning i våra kommuner också en möjlig resurs för länsstyrelsen. NVRS är en viktig basresurs med många engagerade. I dialog med NVRS har ett arbete för att utveckla samarbetet inletts. Inriktningen för perioden ska vara att ytterligare kunna nyttja potentialen inom NVRS också in i andra strategiska områden för den civila beredskapen.

Vidare ska inriktningen för perioden vara att med tydliga budskap och utbildningsinsatser erbjuda civilsamhälle och näringsliv möjligheten att bidra till kommunens civila beredskap. I detta utvecklingsarbete ska särskilt beaktas de styr signaler som ges i framtida försvarspolitiska beslut och möjligheten till bidragande extern finansiering. Extern finansiering är nödvändig för att klara en ökad ambitionsnivå inom detta område.

3.8 Samverkan med externa aktörer

Sedan flera år finns det etablerade samarbetet inom ramen för Samverkan Stockholmsregionen (SSR). Inriktningen är fortsatt för kommunen att arbeta aktivt i de fora som SSR erbjuder och vara en aktiv och pålitlig partner.

Länsstyrelsen är en prioriterad aktör med sitt centrala uppdrag som ansvarig för det civila försvaret i länet. Även här är ett aktivt deltagande i de samarbeten som erbjuds till fördel för kommunen.

För att lyckas med återuppbyggnaden av det civila försvaret krävs aktivt samarbete. Inriktningen de närmaste åren ska präglas av att aktivt söka samarbeten med kommuner i regionen för att nå goda synergieffekter inom lämpliga områden. Det finns också behov av att upprätta dialog med de statliga myndigheter som är aktiva i vår kommun. Vidare är det viktigt att hörsamma de intressen som finns inom näringslivet och civilsamhället. Här blir kommunen en viktig partner men också en aktör för att påvisa behovet av samarbete också inom regionen med aktuella aktörer, offentliga som privata.

I samband med utvärderingar av pandemin lyftes av flera insatser behovet att i framtiden beakta hur krisberedskapen på ett bättre sätt ska inkludera och säkerställa ett relevant människorättsperspektiv och funktionshindrades rättigheter till likvärdig behandling vid en samhällsstörning. Kommunen ska inkludera detta i planering och särskilt lyfta detta i dialog med relevanta organisationer i civilsamhället.

4. Uppföljning

Planen följs upp inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Planen revideras vid behov dock senast under 2027 eller på det sätt lagstiftning anger eller annan av regeringen utsedd myndighet.